

Kohalikud omavalitsused
omavalitsused@fin.ee

Meie 09.10.2024 nr 12.2-1/4458-1

Ringkiri riigihankelepingute täitmise kontrollimisest

Austatud omavalitsusjuhid

Rahandusministeeriumi on korduvalt teavitatud juhtumitest, mille puhul on põhjendatud kahtlus, et riigihanke menetluse tulemusena sõlmitud lepingut ei täideta nii nagu sõlmitud lepingus on parima pakkumuse esitanud ettevõtjaga kokku lepitud. Näiteks on ettevõtjad korduvalt osutanud, et õppeasutuste avalikud menüüd ei vasta toitlustusteenuste riigihangetes edukaks osutunud pakkumusele. Samuti on juhitud tähelepanu, et ehitustööde käigus paigaldatud seadmestik (nt valgustid) ei vasta hankija poolt ette antud tehnilisele kirjeldusele, märgatud on ka võimalikke puudusi heakorratööde teostamisel ja transporditeenuste osutamisel.

Peame vajalikuks juhtida teie tähelepanu, et riigihanke menetluse tulemusena tuleb hankijal üldjuhul sõlmida hanke- ja raamleping riigihanke alusdokumentides ja edukaks tunnistatud pakkumuses toodud tingimustel (vt riigihangete seadus (edaspidi: RHS) § 120 lg 1) ja samadel tingimustel tuleb pooltel ka lepingut täita. Kategoorilise iseloomuga hanklepingu tingimuste muutmise keeld enne hanklepingu sõlmimist ning lepingutingimuste muutmise piirangud hanklepingu täitmise käigus, tagavad läbipaistvuse ning võrdse kohtlemise põhimõtteid (RHS § 3 p-d 1-2). Regulatsiooni eesmärgiks on kaitsta ettevõtjate võrdset kohtlemist ning hoida ära mõne ettevõtja eelistamist ja hankija tegevuse meelevaldsust. Seepärast peab hankija riigihanke menetluse tulemusena hanklepingu sõlmima rangelt riigihanke alusdokumentides ettenähtud tingimustel ja vastavuses edukaks tunnistatud pakkumusega.

Hankija kohustused ei lõpe aga hanklepingu sõlmimisega, vaid eelnevalt nimetatud üldpõhimõtete järgimiseks tuleb hankijal ka piisava hoolsusega veenduda, et ettevõtja täidab lepingut samadel tingimustel. Hanklepingu muutmine on lubatud üksnes juhul kui täidetud on RHS §-s 123 toodud eeldused. Kui hanklepingut ei ole nõuetele vastavalt muudetud, siis peab lepingu täitmine toimuma alati riigihanke alusdokumentides, riigihanke alusdokumentidele vastavaks ja seejärel edukaks tunnistatud pakkumuses ning sõlmitud hanklepingus ette nähtud tingimustel.

Lepingute nõuetekohase täitmise kontrollimine on osa hankija hoolsuskohustusest. Riigihanke alusdokumentides sätestatud tingimuste täitmise osas ei ole lubatud teha ettevõtjale mööndusi. Hankija poolt riigihanke alusdokumentides sätestatud tingimustest erinev lepingute täitmise aktsepteerimine võib olla teatud juhtudel käsitletav raamlepingu või hanklepingu muutmisenä, mis peab vastama RHS §-s 123 sätestatud eeldustele. Juhime

ühtlasi tähelepanu ka asjaolule, et hankelepingu või raamlepingu sõlmimine teistel tingimustel aga ka muutmine seaduse nõudeid rikkudes on RHS §-des 213-214 sätestatud väärteokoosseisule vastav õigusvastane tegu.

Lähtudes meile teatavaks tehtud infost ja eeltoodust, soovitame hankijatel teha põhjalikumat ja süsteemsemat kontrolli riigihanke menetluse tulemusena sõlmitud lepingute täitmise üle. Sealhulgas tuleb veenduda, et ettevõtja järgiks nii hankija poolt riigihanke alusdokumentides kehtestatud nõudeid aga ka enda pakkumuses pakutut. Lepingu mittenõuetekohasele täitmisele tuleb hankijal kohase hoolsusega reageerida vastavalt lepingus ette nähtule, näiteks rakendades lepingus ettenähtud õiguskaitsevahendeid.

Kui hankija tuvastab lepingu rikkumise, siis juhime tähelepanu, et hankijal on kohustus esitada riigihangete registrile teave ettevõtjapoolsete hankelepingu rikkumiste kohta, mis hankija hinnangul vastavad RHS-is kehtestatud ettevõtja kõrvaldamise alusele (vt RHS § 95 lõike 4 punkti 8 ja RHS § 83 lg 7¹). Vastavale kõrvaldamise alusele vastab hankelepingu olulise tingimuse või hankelepingute oluliste tingimuste rikkumine nii, et rikkumise tulemusena on lepingust taganatud või leping üles öeldud, hinda alandatud, hüvitatud kahju või makstud leppetrahvi. Teave rikkumise kohta tuleb riigihangete registrile esitada 30 päeva jooksul õiguskaitsevahendi rakendamisest arvates. Hankija nõude vaidlustamise korral lisab ta vastava teabe kümne päeva jooksul nõude vaidlustamisest arvates.

Lepingu täitmisel esinevaid probleeme aitaks muu hulgas vältida riigihanke menetluste alustamine teatava ajavaruga, nii et edukaks tunnistatud ettevõtjal jääks lepingu sõlmimise ja lepingu täitmise algus- aga ka lõpptähtpäevani piisavalt aega. Eriti oluline on riigihanke varakult alustamine selliste teenuste puhul, mis on hankija jaoks kriitilise tähtsusega, näiteks õpilaste toitlustamine, õpilaste- ja sotsiaaltransport, korraldatud jäätmevedu, (talvine) teede ja tänavate hooldus.

Põhjalikum lepingute täitmise kontroll ja ettevõtjate poolsete lepingu rikkumiste avalikustamine riigihangete registris aitab kõigil hankijatel põhjendatud juhtudel võtta tarvitusele meetmeid ebausaldusväärsete ettevõtjate kõrvaldamiseks riigihangetest, mis ühtlasi aitab vältida uute lepingute täitmisel tekkida võivaid raskusi.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kaur Kajak
halduspoliitika asekancler

Estella Põllu 5885 1336
Estella.Pollu@fin.ee